

M.A. Sem.-4 Examination
510 EA (Indian Philosophy)
Sanskrit

Time : 2-00 Hours]

July 2021

[Max. Marks : 50

- સૂચના : (૧) જમણી તરફના અંક જે તે પ્રશ્નનો ગુણ દર્શાવે છે.
(૨) વિભાગ-૧માંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ લખો. વિભાગ-૨માંથી ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

PART-I

- નીચેના આઠ પ્રશ્નો પૈકી ગમે તે ત્રણના ઉત્તરો લખો.
- (1) અર્થઘટન અને અનુવાદ કરો. (14)
 1. ત્રિવિધા ચાસ્ય શાસ્ત્રસ્ય પ્રવૃત્તિરુદ્દેશો લક્ષણં પરીક્ષા ચેતિ ।
 2. દ્વિવિધઃ સમ્બન્ધઃ સંયોગઃ સમવાયશ્ચેતિ ।
- (2) અર્થઘટન અને અનુવાદ કરો. (14)
 1. સાધ્યવિપર્યયવ્યાપ્તો હેતુર્વિરુદ્ધઃ ।
 2. આપસ્તુ યથાભૂતસ્યાર્થસ્યોપદેષ્ટા પુરુષઃ ।
- (3) પ્રમાણ એટલે શું ? તર્કભાષાકારે કરેલ પ્રત્યક્ષ પ્રમાણની ચર્ચા કરો. (14)
- (4) જૈન દર્શનમાં નિરુપાયેલ નવ તત્ત્વો ચર્ચો. (14)
- (5) બુદ્ધનો દ્રંકો પરિચય આપી, તેના હીનયાન અને મહાયાન સંપ્રદાયની માહિતી આપો. (14)
- (6) દ્રંકનોંધ લખો. (14)
 1. બૌદ્ધ દર્શનમાં ચાર આર્યસત્યો.
 2. બૌદ્ધોનો ક્ષણિકવાદ.
- (7) દ્રંકનોંધ લખો. (14)
 1. જૈન દર્શન મુજબ કર્મવાદ
 2. સપ્તમહંગીનયઃ ।
- (8) દ્રંકનોંધ લખો. (14)
 1. ષોઢા ઇન્દ્રિયસન્નિકર્ષઃ ।
 2. સર્વદર્શન સંગ્રહનો પરિચય

PTO

- (9) નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ગમે તે ચાર જવાબ લખો: (08)
1. તંતુ અને પટ વચ્ચેનો સંબંધ.....પ્રકારનો છે.
 (અ) જાતિ અને વ્યક્તિ (બ) ગુણ અને ગુણી
 (ક) અવયવ અને અવયવી (ડ) રથ - રથી
 2. સમવાય સંબંધને.....કહેવામાં આવે છે.
 (અ) અયુતસિક્ષ (બ) યુતસિક્ષ (ક) અભાવ (ડ) ભાવ
 3. 'કારણ કે ત્યાં ધૂમ છે.' - વિધાનમાં અનુમાનનું કયું અંગ છે ?
 (અ) પ્રતિજ્ઞા (બ) હેતુ (ક) નિગમન (ડ) ઉપનયન
 4. નીચેનામાંથી 'પીલુપાકવાદી' કોણ છે ?
 (અ) મીમાંસકો (બ) વૈશેષિકો (ક) નૈયાયિકો (ડ) વૈયાકરણો
 5. જૈન પરંપરામાં ચોવીશમાં તીર્થંકર કોણ થયા ?
 (અ) ઋષભદેવ (બ) પાર્શ્વનાથ
 (ક) ભગવાન મહાવીર (ડ) સિદ્ધસેન દિવાકર
 6. જૈન ધર્મમાં 'રત્નત્રય' એટલે.....
 (અ) સમ્યક્ દર્શન (બ) સમ્યક્ ચારિત્ર
 (ક) સમ્યક્ ચારિત્ર (ડ) ઉપરના બધાજ
 7. કોને 'મહાભિષક' પણ કહેવામાં આવે છે ?
 (અ) મહાવીરને (બ) બુદ્ધને (ક) કૃષ્ણને (ડ) રામને
 8. બૌદ્ધોની વિભાવના મુજબ બુઝાઈ જવું, સમી જવું, દીપકની જ્યોત ઠરી જાય તેમ સર્વ દુઃખો - વિચારો - કલ્પના - સ્વયં ચિત્ત આ સર્વનું શમન થવું તે..... છે.
 (અ) સમાધિ (બ) પ્રજ્ઞા (ક) નિર્વાણ (ડ) આસન

= 02

M.A. Sem.-4 Examination
510 EB (Kavya Mimansa)
Sanskrit

Time : 2-00 Hours]

July 2021

[Max. Marks : 50

સૂચના : (૧) જમણી તરફના અંક જે તે પ્રશ્નનો ગુણ દર્શાવે છે.

(૨) વિભાગ-૧માંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ લખો. વિભાગ-૨માંથી ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

વિભાગ-૧

નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નનાં ઉત્તર આપો :

૧ નીચેનામાંથી ગમે તે એક શ્લોકનું અનુવાદ કરી સમજાવો :

(૧) एवं गुरुभ्यो गिरः पुण्याः पुराणीः श्रुणुमः स्म, यत्किल घिषणं शिष्याः कथाप्रसङ्गे पप्रच्छुः,
कीदृशः पुनरसौ सारस्वतेयः काव्यपुरुषो वो गुरुः? इति स तान् बृहताम्पतिरुचे।।

(૨) ततो दिव्यदृष्टिदेवी तस्मा अपि श्लोकाय वरमदात् यदुतानेयदनधीयानो यः प्रथममेनमयेष्यते
स सारस्वतः कविः संपत्स्यत इति।।

૨ રાજશેખરનું જીવન, સમય અને કવન સમજાવો.

૩ કાવ્યમીમાંસામાં નિરુપિત “કાવ્યપુરુષોત્પત્તિ” ને સમજાવો.

૪ જાતિવિષયક કવિસમય સોદાહરણ સમજાવો.

૫ નીચેનામાંથી ગમે તે એક સમજાવો :

(૧) स्वर्गयो, भोमः पातालीयश्च। (૨) अनुरागरक्तता यथा।

૬ કાવ્યશાસ્ત્રીઓએ રીતિ માટે પ્રયોજેલ પર્યાયો જણાવી તેના પ્રકારોની ચર્ચા કરો.

૭ કવિમાર્ગાનુગ્રાહી કથમેષ દોષઃ? ઇતિ યાયાવરીયઃ સમજાવો.

૮ કવિસમય ને ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

વિભાગ-૨

નીચેનામાંથી ગમે તે ચાર પ્રશ્નોનાં ઉત્તર આપો :

૧ કાવ્યનો આત્મા શું છે?

૨ વાલ્મીકીનાં મુખમાંથી સૌ પ્રથમ કયો શ્લોક પ્રકૃરિત થયો?

૩ “સારસ્વતેય” પદનો અર્થ શું થાય?

૪ રીતિસંપ્રદાયનાં આઘપુરસ્કર્તા કોણ છે?

૫ રાજશેખર રીતિ કોને કહે છે?

૬ યજ્ઞના કયા કયા વર્ણના નિબંધરૂપ કવિસમય છે?

૭ વિશ્વનાથ રીતિનાં કેટલા ભેદ સ્વીકારે છે?

૮ કવિસમયનાં મુખ્ય કેટલા અને કયા કયા પ્રકારો છે?